

Вторгнення туристів

Автори: Анна Шиндлер, Клімент Мінджов, Сергій Степаненко

Основна концепція	Безвідповідальна поведінка туристів руйнує довкілля.
Тривалість	<ul style="list-style-type: none"> • Кілька навчальних годин залежно від цілей екскурсії • 1 навчальна година у класі
Дата проведення	День у добру погоду, будь-яка пора року
Місце проведення	Гори, ліси або парк, класна кімната
Обладнання	Пластикові пакети, папір, фотоапарат, газетні вирізки та рекламні брошури туристичних бюро, відеоколекція «Зеленого пакета»
Навчальні предмети	Екологія, естетична культура, людина і світ
Цілі	<ul style="list-style-type: none"> • Дізнатися про шкоду, яку туристи можуть завдати довкіллю. • Навчитися правильно поводитися і не забруднювати довкілля під час поїздки на природу.
Форми та методи	Екскурсія, спостереження, обговорення

Вступ

У більшості випадків туристичні місця розташовані в горах або гірсько-лісовій місцевості, на морському узбережжі або мальовничих озерах, у містах з багатим історичним минулим. У цих місцях передбачено достатньо готелів, мотелів, ресторанів, кафе та сувенірних магазинів, що утворюють туристичну інфраструктуру. Розвиток туристичної індустрії призводить до зміни природного стану гірських та прибережних районів, та нагадує ті зміни, які ми спостерігаємо у великих містах.

Масовий туризм збільшує попит на електроенергію, воду, продукти споживання та послуги, серед яких, зокрема, спорудження аеропортів, доріг, паркінгів, створення розвинутих мереж туристичних пам'яток. У наслідок цього зростає кількість відходів, різних небезпечних речовин та збільшується тиск на довкілля. Через це масовий туризм вважається агресивним видом туризму, фрази на зразок «вторгнення» або «натовпи туристів», що зазвичай вживаються у щоденному мовленні, відображають ситуацію на популярному курорті під час сезону відпусток.

Додаткову інформацію можна знайти у розділі «Туризм» на компакт-диску.

Заняття

Прогулянка

- 1 Організуйте прогулянку до селища, що розташоване неподалік. Поясніть учням, що відпочинок на природі є важливою частиною життя багатьох людей. Туризм став надзвичайно важливою галуззю економіки та джерелом заробітку великої кількості людей, які мешкають у районах, що являють собою туристичний інтерес. З кожним роком в Україні сільський, або як ще кажуть «зелений» туризм набуває поширення як серед сільського населення, яке надає послуги гостинності, так і серед міських жителів, які залюбки користуються такою гостинністю.

Зазначте, що багато туристів ставляться безвідповідально до довкілля, спричиняючи йому велику шкоду.

- 2 Зірвіть травинку та зімніть листок паперу. Киньте їх на землю.
- 3 Запропонуйте учням розійтись у всіх напрямках у радіусі 100 метрів та знайти приклади забруднення довкілля. Вони повинні описати результати своїх спостережень та відповісти на запитання:
 - Хто винний у забрудненні?
 - Що можна зробити, щоб запобігти цьому?
- 4 Попросіть учнів відкрити свої рюкзаки та описати їх вміст. Запитайте, які предмети їм будуть не потрібні після екскурсії та що вони з ними зроблять?
- 5 Під час екскурсії попросіть учнів збирати сміття, вести спостереження та вирішити, який вид сміття є найбільш поширеним. Хто його викинув?
 - Чи все сміття, яке учні помітили на своєму шляху, вони зібрали?
 - Запитайте в учнів, що вони робитимуть зі сміттям, яке вони зібрали. Чи вони викинуть його у баки для сміття?
- 6 Під час екскурсії попросіть учнів спостерігати за станом району та рівнем забруднення. Вони можуть фотографувати або малювати показові приклади.

- 7 Розпочніть обговорення, використовуючи їхні спостереження, та організуйте виставку. Обговоріть можливість вивісити оголошення на початку туристичних маршрутів, що міститимуть інформацію про цікаві природні пам'ятки, громадський транспорт, а також магазини, ресторани та інші об'єкти, що можуть зацікавити туристів.
- 8 Розкажіть учням про деякі з найсерйозніших ризиків для захищених територій, використовуючи інформацію з тексту «Сліди людини» на сторінці 173. Спробуйте віднайти можливі рішення.

Масовий, міжнародний та місцевий туризм

- 1 За тиждень попросіть учнів знайти у газеті рекламу, в якій пропонують туристичні поїздки до добре відомих курортів у вашій країні або за кордоном.
- 2 Під час уроку проаналізуйте рекламу, що зібрали учні. Зауважте, що учні вважають туристичною пам'яткою. Чи ці пам'ятки пов'язані з природними характеристиками конкретних регіонів або чи являють вони собою масовий стандарт, визначений відповідною кількістю зірочок, що свідчать про рівень комфортності готелю та якості обслуговування? Відзначте відмінності між цими брошурами, якщо вони є.
- 3 Роздайте завдання «Порівняння масового та місцевого туризму» та попросіть учнів додати власні спостереження.
- 4 Розпочніть «мозковий штурм» на такі теми:
 - Який вплив справляє масовий туризм на довкілля?
 - Що можна зробити для заохочення масового туризму, який менше впливає на довкілля?

Додаткова діяльність

- Зробіть інформаційний бюлетень або брошуру з текстами, фотографіями та малюнками, що несуть в собі інформацію, яку учні отримали під час уроку.

Сліди людини

Небезпека для заповідних районів

Природа та національні парки наражаються на небезпеку через збільшення кількості відвідувачів, потреби відпочивати на відкритому повітрі та зростання кількості установ для відпочинку. Кількість туристів досягає піку посеред сезону (як правило, у липні та серпні). Більшість відвідувачів заповідних зон приїжджають на автомобілях на один день. Внаслідок цього виникають різні проблеми: замало місця для автомобілів, кілометрові дорожні затори та різке збільшення рівня забруднення. Дика природа притягує туристів. Але від цього потерпають її мешканці (стає недостатньо місць, де можна спокійно турбуватись про дитинчат, що призводить до зменшення кількості видів тварин). Інша серйозна проблема — ерозія, що виникає у туристичних місцях, та знищення рослинного покриву внаслідок туристичної активності та гірського велосипедного спорту.

Факти та цифри туристичної індустрії

Щороку понад 500 мільйонів людей під час відпустки їдуть за кордон, що становить близько 8% усього населення Землі. Майже 7% населення працюють у туристичному секторі. Туризм створює близько 6% світового валового прибутку.

Комерціалізація

Це означає отримання прибутку з тихих і затишних куточків світу, відомих своїми визначними природними та кліматичними умовами. Це явище також називають «бенідормізація», що пішло від іспанського селища Бенідорм у провінції Аліканте, що розташоване уздовж узбережжя Коста Бланка на Середземномор'ї. Вимоги масового туризму перетворили це місце на урбаністичний «курорт-монстр» з багатопверховими готелями, торговим центром, дискотеками, фаст-фудами та до абсурду забитими пляжами.

Владіслав Копалінскі. *Словник подій та термінів XX століття.* — Варшава: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999.

Порівнюємо масовий та сільський (зелений) туризм

МАСОВИЙ ТУРИЗМ

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ

Подорож до місця відпочинку

- Від кількох сотень до кількох тисяч кілометрів. У більшості випадків кілька десятків кілометрів.
- Транспорт: літак, автомобіль, поїзд.

- Поїздка на автомобілі або громадському транспорті.

Проживання

- У більшості випадків готелі за межами міста з кондиціонуванням повітря.
- Дорого.

- Проживання у приватних будинках.
- Недорого.

Харчування

- Продукти привозять до місця відпочинку з віддалених регіонів.

- Частина продуктів виробляється на місці, часто із застосуванням принципів екологічно чистого вирощування.

Туристичні пам'ятки

- Стандартні території згідно з обов'язковими міськими нормами. Найцінніші природні зони зруйновані інфраструктурою, що дозволяє незліченній кількості людей перебувати в одному місці одночасно та брати участь в активних діях, що руйнують екосистеми (наприклад, лижні види спорту, водно-моторний спорт).

- Природне сільське довкілля з унікальними екологічними та соціальними властивостями.

Порівнюємо масовий та сільський (зелений) туризм

(продовження)

МАСОВИЙ ТУРИЗМ	СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ
Способи проведення часу	
 <ul style="list-style-type: none"> • Залежить від місця. 	<ul style="list-style-type: none"> • Відпочинок, велосипедний спорт, їзда верхи, збирання грибів, сільськогосподарська діяльність.
Організатор	
 <ul style="list-style-type: none"> • Готелі та інші об'єкти інфраструктури здебільшого належать великим корпораціям. Участь місцевого населення у прибутках є обмеженою. Туристичні агентства також підтримуються масовим туризмом. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хазяїн є інвестором та одночасно власником туристичного об'єкта. Немає витоку прибутку з окремого регіону.
Контакти з місцевими мешканцями	
 <ul style="list-style-type: none"> • Туристів вважають клієнтами. 	<ul style="list-style-type: none"> • Туристів вважають гостями.
Інформаційні переваги	
 <ul style="list-style-type: none"> • Більш доступні системи зв'язку та інформаційних туристичних пакетів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Близьке ознайомлення з природою та місцевими звичками і традиціями.